

• **A balástyai sztori**

Építs magadnak kultúrházat!

A balástyai kultúrapártolók 1700 órát dolgoztak azért, hogy újra legyen mozi a faluban. Ez volt a művelődési ház felújításának első üteme, augusztusban indult a vetítés és azonnal elkezdődött a második ütem: a volt könyvtár helyiségeinek átalakítása a művészeti iskola céljaira. Október 3-án egy kicsit ünnepelték magukat azok, akik ingyen dolgoztak addig: megnézték egy filmet és megvacsoráztak a félig megújult házban. Következik a klub rendbe hozása...

Micsoda egy ország ez! – fakad ki egy Esztergályos Károly-filmben a Pestre csöppent svájci diplomata. A költők folyton politikust játszanak, a papok, tanítók népvézerek lesznek... Balástyán a 30-as években a pap meg a tanító minden követ megmozgatott, hogy legyen egy épület a faluban, ahol összegyűlhet a nép, szórakozhat és okulhat. Megépült a Katolikus Ház. Volt benne szekrényes könyvtár, az udvaron kuglipálya. A nagyteremben hol báloztak, hol gyűléseztek. Az államosítások a Katolikus Házból művelődési ház lett, igazgatója Makórol került, Kiss Istvánnak hívták. Nyughatatlant ember volt, mégis egy híján három évtizedig szolgálta a falut. Tevékeny, elszánt, lehetetlent nem ismerő, újító alkata miatt sok baja volt a világgal, mégis, ahogy teltek az évek, valóságos legendárius szövődött személyisége köré. És még valóságosabb, tevékeny csoportok: a falu apraja-nagyja talált magának értelmes elfoglaltságot a közösségek házává alakított „művházban”.

A sajnálatosan korán elhunyt Kiss István özvegye, Kissné Illin Klára könyvtáros volt Balástyán, jelenleg az önkormányzat információs havi lapját, a Balástyai Újságot szerkeszti.

Nem tudtam nézni, milyen állapotok uralkodnak abban a házban, amely évtizedekig tényleg a művelődést szolgálta. Két évvel ezelőtt azt találtam javasolni a képviselőknek, hogy kérjük meg a balástyaiakat, segítsenek rendbe hozni az épületet. Bár nem divatos ez a szó, de nem tudok mást: társadalmi munkára gondoltam. Nyilván nem vettek komolyan, nem fogadták el az ötletet.

– Milyen állapotok uralkodtak a házban?

– A képviselő-testület 1993-ban úgy döntött, hogy vállalkozásba adják ki a művelődési házat. Egy szegedi vállalkozóval kötöttek szerződést, aki évi 800 ezer forintot kapott, hogy működtesse az intézményt. Fura egy szerződés volt, mint utóbb kiderült, hi-

szén az önkormányzat pusztán azt kötötte ki, hogy heti egy mozielőadás legyen... Három év múlva, a szerződés lejártakor még a hiányzó berendezési tárgyakat sem tudták számonkérni a vállalkozón, mert nem volt leltár az irattárban. Ezután egy kiskunfélegyházi diszkós bérelte a kultúrházat, s amikor elment, nem állította vissza a helyiségek eredeti állapotát. Az összes falburkolatot és a menzétet királykékre festette, a parkettára bontott téglából ivópultrót épített, leszerelte a színpad függönytartó vaszerkezetét. A bérbeadás idején a mozigépekből eltűntek az optikák, a nézőtérről pedig 150 darab szék.

A könyvtáron kívül mások is akadtak Balástyán, akik szerették volna, hogy ismét legyen művelődési ház a lepusztult diszkó helyén. Alíráásokat gyűjtöttek, magánalapítvány létrehozását tervezték, de közben a polgármesterrel, Nagy Sándorral is tárgyaltak, aki hajlott egy közalapítvány létrehozására. Így érte őket a törvény, amely az önkormányzatok számára közművelődési feladatokat ír elő. Az 1998-as költségvetésben 1 millió 500 ezer forint áll rendelkezésre a művelődési ház felújítására és működtetésére.

– Világos volt, hogy ez nagyon kevés – meséli Illin Klára. – Meg kellett volna venni a hiányzó berendezési tárgyakat a mozi újraindításához és teljesen felújítani a ház más helyiségeit. Közben sikerült tető alá hozni a Balástya község Köz-művelődéséért és Fejlődéséért Közalapítványt, amelynek a kuratóriumi elnökévé választották. Eldöntöttük, hogy az egész lakosság segítségét kérjük. Részint pénzadományokat, másrészt társadalmi munkát. Összesen 28 mester végzett szakipari munkákat, a segítőket, 101-en dolgoztak, ez összesen 1700 munkaóra... Új-jávaráztolták a nagytermet, a színpadot, az előcsarnokot, a mozi irodáját, a pénztárfülkét és a leendő trafik helyiségét. Augusztus 2-án megvolt az első – ingyenes – vetítés, amelyre a falu minden lakóját meghívtuk. Kóműves-, víz- és gázszereles munkákra, festésre, burkolásra volt szükség a régi könyvtár helyiségeiben, ezt is sikerült elvégezni. Most következik a klub rendbe hozása.

– Elégedett?

– Nem ez a jó szó. Utólag megmondhatom, magam sem hittem volna, hogy manapság valóban létezik még ilyesfajta önzetlenség és összefogás. De hát láttam, a saját szememmel! Az az igazság, hogy a balástyaiak olyasmit vittek véghez, ami visszaadja az ember hitét – a többiekben. Nem azt mondanám, hogy elégedett vagyok; egyszerűen örülök az örömeimnek.

S. E.

Kissné Illin Klára: Nem hittem volna, hogy létezik még összefogás... (Fotó: Miskolczi Róbert)

• **Jó, ha a politikus és a polgár problémája ugyanaz**

Mi a győztes Achilles-sarkak?

Megtörtént, fölélegeztük. Túl vagyunk a helyhatósági választáson is, hamarosan megalakulnak az új önkormányzati testületek. De mi a választás tanulsága a polgár és a politikus számára? Mire számíthatunk az elkövetkező négy esztendőben? Erről beszélgettünk Löffler Tiborral, a JATE Politológia Tanszékének adjunktusával.

• Szegeden a választásra jogosult állampolgárok 32,18 százaléka járult a szavazóurnákhoz. Ez az arány kisebb, mint a megyei 40,2 vagy a 47-48 százalékos országos átlag. Mi az oka a szegedi jelenségnek?

– Az önkormányzati választások téjét nem érezték a polgárok. Ami a politikai szereplőkön, s azon múlt, hogy nem volt polgárközeli az önkormányzat működése.

• A párhovatarozás vagy a személyiség dominált a polgármester-választáskor?

– A kisvárosokban, falvakban a jelöltek közötti választások inkább a személyiség. A nagyobb városokban elsősorban a pártok mögötti és az aktívabb polgárok mentek el szavazni. Szegeden figyelemre méltó, hogy az első két, pártjelölttel szemben a személyiséget keresők a markáns véleményével föltűnő jogászprofesszorra voksoltak, aki a harmadik helyen végzett.

• Mi az üzenete annak, hogy a szegedi választáson a legtöbb voksot összegyűjtő polgármesterjelölt is az érvényes szavazatoknak 39, az összes választópolgárnak pedig 12 százalékát ragadta meg?

– Ez az összehasonlítási pont az Achilles-sarka a mindenkor győztesnek. Támadási felület lehet. Éppen ezért nagy kérdés, milyen a győztes – legyen szó miniszterelnökről, polgármesterről vagy képviselőről – szerepfelfogása. A győztesnek fel kell térképeznie, hogy a nem reá eső voks, ellenszavazat-e vagy egy másik elgondolás támogatását jelenti-e. Tehát, hogy a győztes magáévá tudja-e tenni versenytársai programjának egyes elemeit – arra gondolva, hogy a város vagy a választókerület egészének polgárságát képviseli, vagy éppen ellenkezőleg, csak saját programjára képes és akar koncentrálni, annak megvalósításához keres embereket.

• Jó vagy mindegy, ha az önkormányzat összetétele harmonizál a kormányéval? Jó vagy mindegy, ha egy polgármester országgyűlési képviselő, vagy – mint Hódmezővásárhelyen – ezek mellett még a megyegyűlés tagja is?

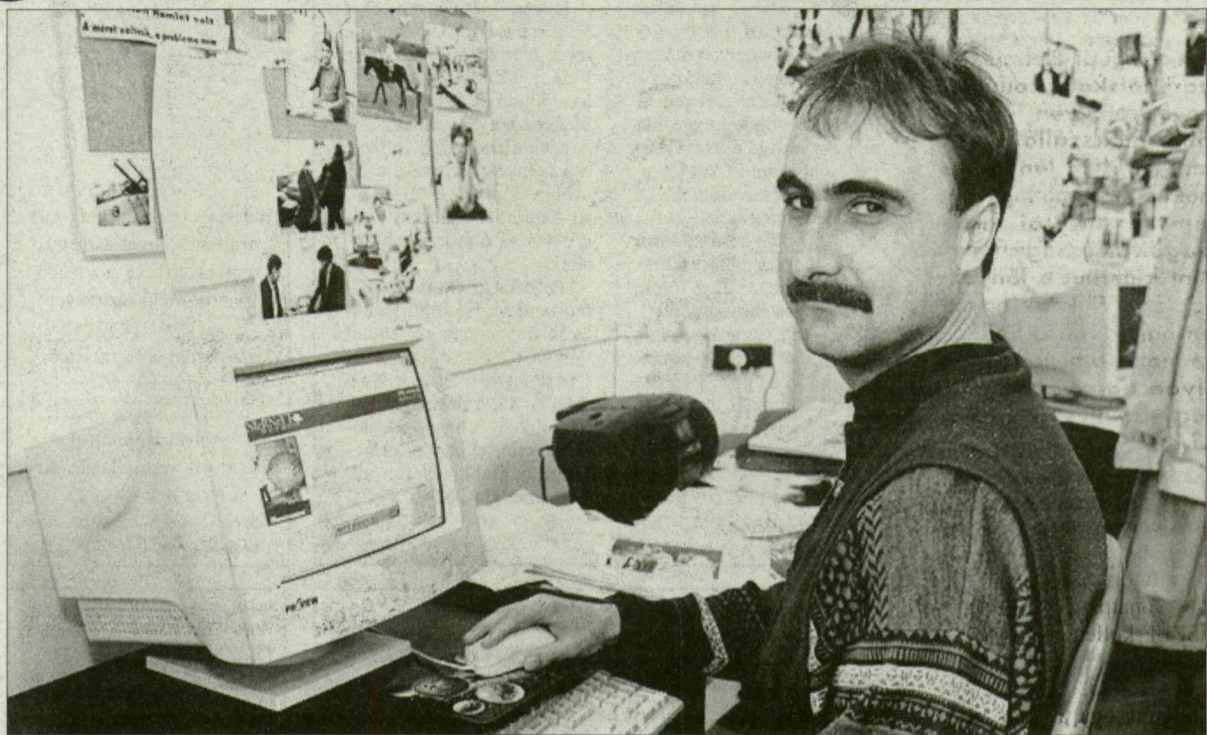
– A település szempontjából „szerencsés” a kormányhoz illeszkedő föllállás, mikor a polgármester mozgósíthatja kapcsolatrendszerét, teret kaphatnak a kijárási típusú országgyűlési képviselők. Ám mindig nagy kérdés, az intézményesen kézenfekvő lehetőségeket a polgármester vagy a honatyja személyiségéből fakadóan képes-e kihasználni. Kérdés az is, hogyan működnek majd az új közgyűlések: mini parlamentként vagy éppenséggel képesek összefogni az Országgyűlés más-más oldalán ülő pártok helyi képviselői a települési ügyek megoldása érdekében, föltéve, ha nem foglyai saját szervezetük központjának.

• Mi az oka annak, hogy az önkormányzati választáson a korábbiaknál sokkal nagyobb számban tűntek föl a különböző civil szervezetek?

15 milliárd forint feletti napi részvényforgalom mellett, újabb 2 százalékos emelkedett a Budapesti Értéktőzsde mértékadó indexe az elmúlt héten.

A leglikvidebb papírok közül kiemelkedett a TVK elmúlt heti szereplése, 3926 üzletkötés mellett közel 13 százalékos áremelkedést ért el. A vegyipari társaság papírja több mint 50 százalékkal emelkedett az elmúlt négy héten, s ki tudja, mi jön még ezután. Az utóbbi idők másik sztárrészvénye, a Richter kisebb visszaesést szenvedett el, de az egy hónappal ezelőtti vásárlók már több, mint 60 százalékos hasznot könyvelhetnek el.

A BUX október 8-tól folyamatosan nyolc napon át tartó 970 pontos (25%) emelkedése számszakilag szinte megegyezik az amerikai Dow Jones-mutató hasonló időszakban elért 985 pontjával (13%), jelentős különbség

Löffler Tibor: „Hiba, hogy a társadalomtudósok se tájékoznak föl a pártok mögötti érdekcsoportokról.” (Fotó: Miskolczi Róbert)

– Politikai tapasztalat, ha a helyi érdekeket egy párt „vállalja föl”, akkor ott feloldódhat, áldozatává válhat más érdekeknek. Egyes alakulatok pedig egyfajta fedőszervezetként azért jöttek létre, mert „kényelmetlennek tűnt” egy párt támogatása. Ugyanakkor ezek a szervezetek – akaratos ellenére is – pártosodnak, betagozódnak egy pártpolitikai erőterbe, ahol – elnevezésüktől függetlenül – pártként juttassák szerepüket, legfeljebb annyi különbséggel, hogy nem lesz országos függőségük.

• Mi az oka annak, hogy míg a polgármester-, a képviselőválasztás fontos, addig a megyei közgyűlés vagy a kisebbségi önkormányzat tagjaira való voksolás lényegtelennek tűnik a polgár szempontjából?

– Általános tapasztalat, hogy a polgármester szerepének nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, mint amekkora befolyással rendelkezhet, hiszen a települési életét érintő döntések jó részét a Parlament és a kormány, kisebb hányadát az önkormányzati testület hozza. A megyei közgyűlések a pártok számára jelentősek, ugyanis ezen keresztül szondázzák az állampolgári bizalom alakulását a parlamenti választást követően.

– Minden pártban változik az érdekcsoportja szerint, valamint vagy ellenzékben van. A magyar társadalomtudomány és a sajtó egyik gyengeje, hogy a pártok mögötti

De a helyi elítélés átlátása a megyei közgyűlésnek a régió kialakulásában játszott szerepét, ezért a korábban nagyobb számban nyomultak a testületbe. Kakukktójának a kisebbségi önkormányzatok választása számít, hiszen azok is szavazhatnak, akik egyik nemzetiséghez vagy etnikumhoz sem tartoznak. De legitimációs válságot jelenthet, hogy a többség szavaz a kisebbségi önkormányzatára, ami elfedi a testület kisebbségben belüli támogatottságát.

• Kell-e, s ha igen, hogyan kell törődni azokkal, akik nem éltek választójoggal?

– Különösen egy polgármester és egy önkormányzati képviselő számára tanulságos felmérni a nem, illetve másra szavazók preferenciáit. A távolmaradás oka lehet, hogy a polgár elégedetlen az országos politikával, azt nem képes leválasztani a helyi ügyek alakulásáról. Aztán a települési közösségtudat kialakulásával arányos a helyi közéletben való részvétel aktivitása.

• A hatalomváltással megjelennek-e új érdekcsoportok?

– Minden pártban változik az érdekcsoportja szerint, valamint vagy ellenzékben van. A magyar társadalomtudomány és a sajtó egyik gyengeje, hogy a pártok mögötti

erőket nem tárja föl. Ennek oka a tudósok és az újságírók kiszolgáltatott helyzete. Jogi probléma vagy visszaélés esetén fölszáll a kód, de csak részben, ugyanis ilyenkor egyik párt a másik érdekcsoportjának leleplezésére tesz kísérletet. Nyolc évvel a rendszerváltás után is kiszolgáltatottak a magyarországi pártok a különböző érdekcsoportoknak és az önjelöltnek, aminek oka, hogy rendezetlen a pártok állami finanszírozása, amely éppen a pártok anyagi kiszolgáltatottságát hivatott ellensúlyozni.

• Most, hogy a választási hullámok elcsitulnak, mire számíthat az átlagember, mit csinálnak a pártok?

– A helyi politikusok számára is csak négyévente fontos a polgár, mikor a szavazatát meg akarják szerezni. Két választás között a másik politikai szereplő hiteltelensége a lényeges. A kulisszák mögött nem minden a polgárért történik! Kulcskérdés, milyenek a döntések, abba a pártok be tudják-e csatlakoztatni koncepciójukat és a mögöttük álló csoportok érdekeit. Ugyanakkor egyáltalán nem mindegy, hogy az állampolgárok és a politikusok által megoldandóknak tekintett problémahalmaz mennyire esik egybe.

• Hosszú távú gazdasági növekedést jósolt Surányi

vezekedett eladói oldal kissé korrigálta az árakat, s ezzel együtt az indexek értékét is. Rövid távon a BÉT-en is érezhető hatását a „profittaking”, a hosszú emelkedési szakasz után elkerülhetetlennek tűnik némi korrekció.

Hosszú távú gazdasági növekedést jósolt Surányi

• **A Cenzor Értékpapír Rt. jelenti az értékpapírpiaconkról**

Nyolc nap – 970 pont

A tizenkilenc részvény adataiból számított BUX-index és a „Blue Chip”-ek változását tartalmazza az alábbi táblázat.

Értékpapír	Forgalom milliárd Ft	Előző heti záróár	Heti záróár	Változás %
Matáv	14,27	998	1020	2,2
TVK	12,27	2080	2350	12,98
MOL	21,00	4075	4240	4,05
Démász	0,26	11 850	12 300	3,8
Richter	4,22	7950	7750	-2,52
Borsodchem	1,06	3930	4100	4,33
OTP	5,35	6250	6210	-0,64
Graboplast	0,74	1280	1530	19,53
Rába	0,78	1620	1700	4,94
Pick	0,47	7505	7500	-0,07
Egis	0,83	4010	3515	-12,34
BUX		4590,09	4711,5	2,65

azonban, hogy míg a New York-i index 8452 pontos pénteki záróárával alig 10 százalékkal marad el mindenkor rekordjától, addig a miénk...

Mindenesetre a tőzsdék jelenlegi hangulata biztatónak tűnik, a Nikkei-index Tokióban elért 985 pontjával (13%), jelentős különbség

százalékos emelkedve 60,42 ponton végzett.

Az európai vezető tőzsdéken – élén a londoni kereskedéssel – az utóbbi idők emelkedései után, a piacok nagy volatilitását is figyelembe véve, sok részvényes a felhalmozott nyereség realizálása mellett döntött, így a megnö-

„Befektetni pedig szükséges... -
- ...mozgásban a Cenzor.”

CENZOR
ÉRTÉKPAPÍR Rt.
SZEGED

György, a jegybank elnöke a Parlament költségvetési bizottságában. Az elnök szerint jövő év végére elérhető az egy számjegyű infláció. A jelek szerint megállt a külfölditőke-kivonás, ami érzékelhető a bankközi és az állampapírpiacon is, utóbbinál a hozamok lassú csökkenése jelzi a külföldi érdeklődés visszatérését. Komoly esélyünk van a nagybefektetők tőzsdei megjelenésére is.

Az elkövetkező hetekben jelennek meg a tőzsdei cégek harmadik negyedéves gyorsjelentései. Elemzők szerint nagy meglepetések nem várhatók, stabil teljesítményről szóló híreket várnak a MOL, a Matáv, a TVK és a Borsodchem esetében, míg a veszteséges oldalán az oroszországi válság áldozatai, a gyógyszergyárak és a Graboplast lehet. Az utóbbi idők kedvező piaci hangulata talán több teret enged a fundamentális híreknek, amelyek kedvező esetben segíthetnek az alulárzott részvények fel-emelkedésében.

Simády Béla